

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Оцінка бізнеса та підприємства»

Рівень освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	071, 072, 075
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС
Тривалість викладання	7 семестр, 14 чверть
Обсяг навчальних занять:	
у т.ч. аудиторні заняття	7 годин на тиждень
лекції	3 години на тиждень
практичні	4 години на тиждень
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає: Економічного аналізу і фінансів

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=1087>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams - команда «Оцінка бізнеса та підприємства»

Інформація про викладачів:

	Штефан Наталія Миколаївна доцент кафедри економічного аналізу і фінансів, кандидат технічних наук
	Персональна сторінка: https://eaf.nmu.org.ua/ua/pro_kaf/title_shtefan.php
	E-mail: shtefan.n.m@ nmu.one

1. Анотація до курсу

Освітня компонента «Оцінка бізнеса та підприємства» належить до переліку вибіркового навчальних дисциплін, що пропонуються в рамках циклу фахової підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти. Вона забезпечує загальний та професійний розвиток здобувача та спрямована на отримання поглиблених знань з оцінки бізнесу для забезпечення високого рівня оцінки бізнесу і управління вартістю вітчизняних підприємств.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни– формування компетенцій щодо застосування теоретико-методологічних основ організації системного оцінювання вартості бізнесу та його окремих активів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Оцінка бізнесу та підприємства»:

- набути знань щодо механізму визначення вартості бізнесу та підприємства;
- засвоїти методичні підходи щодо оцінки вартості бізнесу та підприємства;
- визначити і навчитись вирішувати проблемні питання при виборі методів оцінки вартості бізнесу та підприємства;
- навчитися визначати вагомість методів оцінки вартості бізнесу при визначенні обґрунтованої вартості;
- навчитися управлінню вартістю бізнесу та підприємства;
- напрацювати спроможність нести відповідальність за рішення (відповіді, стиль виконання завдань, оформлення тощо), прийняті під час виконання навчальних завдань.
- напрацювати звичку формувати власні професійні судження з урахуванням соціальних та етичних аспектів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, а саме:

- здійснювати діагностику оперативного та стратегічного фінансово-економічного стану та ймовірності банкрутства підприємства. Оцінювати вартість майна підприємства;
- володіти інноваційним інструментарієм діагностування фінансового стану та ймовірності банкрутства підприємств, розроблення його фінансової стратегії;
- застосовувати поглиблені знання в сфері оцінки вартості підприємств для прийняття рішень щодо вагомості кожного методу при визначенні обґрунтованої (середньозваженої)вартості підприємства;
- вміти застосовувати набуті теоретичні знання з основ оцінки вартості бізнесу та підприємства і сучасні фінансові технології і програмні продукти при визначенні обґрунтованої вартості підприємства;
- здійснювати інформаційний пошук та систематизацію наявної інформації щодо стану й розвитку зовнішнього середовища в діяльності підприємства;
- вміти відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для оцінки вартості підприємства. Складати та коригувати баланс підприємства відповідно до методів оцінки вартості підприємства;

- обґрунтувати вибір методів оцінки вартості бізнеса та підприємства для прийняття рішень ;
- обґрунтувати вибір методів оцінки вартості бізнеса та підприємства для прийняття рішень;
- вміти застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

4. СТРУКТУРА КУРСУ

Лекції

Тема 1. Методологічні основи оцінювання бізнеса.

- 1.1. Види вартості при оцінці.
- 1.2. Інформаційна база оцінювання бізнеса.
- 1.3. Аналіз фінансової звітності в оцінюванні бізнеса.

Тема 2. Доходний підхід до оцінювання вартості бізнесу.

- 2.1. Метод капіталізації.
- 2.2. Метод дисконтованих грошових потоків.

Тема 3. Витратний (майновий) підхід до оцінювання бізнесу.

- Метод чистих активів.
- Метод чистих активів.

Тема 4 Порівняльний (ринковий) підхід до оцінювання бізнесу.

- 4.1. Метод ринку капіталу.
- 4.2. Метод галузевих коефіцієнтів.
- 4.3. Метод мультиплікаторів.

Тема 5. Визначення підсумкової вартості об'єкта.

- 5.1. Обґрунтування вагомості підходів оцінювання вартості об'єкта.
- 5.2. Визначення середньозваженої вартості об'єкта.

Тема 6. Оцінювання вартості нерухомості. Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування, фінансових і нематеріальних активів.

Практичні заняття

- 1. Методологічні основи оцінювання бізнеса.
- 2. Доходний підхід до оцінювання бізнеса.
- 3. Витратний (майновий) підхід до оцінювання бізнеса.
- 4. Порівняльний (ринковий) підхід до оцінювання бізнеса.
- 5. Визначення підсумкової вартості об'єкта.
- 6. Оцінювання вартості нерухомості. Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування, фінансових і нематеріальних активів.

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять; решту практичних завдань здобувач опановує самостійно. Здобувачі

заочної форми навчання виконують передбачені навчальним планом індивідуальні завдання (контрольні роботи, практичні завдання, презентації, тестові завдання) та подають їх на кафедру на початку сесії, обов'язково до проведення контрольних заходів з дисципліни. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle. Форма контролю – залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office 365, застосунки Microsoft Office: Teams, Moodle, Zoom. інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point). Мультимедійне обладнання: проектор, ноутбук. Підключена аудиторія до Wi-Fi.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається: з успішності за наскрізну контрольну роботу (максимально оцінюється у 52 бали: I частина контрольної роботи – 22 бали; II частина контрольної роботи – 30 балів); оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 6 занять по 2 бали, максимальна здобувач може отримати 12 балів) і підсумкову контрольну роботу - 36 балів з презентацією роботи, яка захищається на практичних заняттях. Отримані бали за контрольну роботу, практичні заняття та виконання підсумкової контрольної роботи додаються. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання	Залік відбувається у письмовій формі, білети складаються з узагальнюючої задачі (визначення вартості бізнесу за трьома підходами; визначення обґрунтованої (підсумкової) вартості бізнесу з врахуванням вагових коефіцієнтів кожного підходу щодо визначення вартості бізнесу) . Відповідь за кожним підходом (підходи -3) – 30 балів. Визначення підсумкової вартості -10 балів. Максимальна кількість балів за залік: 100
Практичні заняття	Дискусії, обговорення, де відпрацьовуються навички критичного мислення та аналізу, комплексного вирішення проблем оцінки

	<p>вартості підприємства з використанням індивідуального та креативного підходу. Відбувається вирішення практичних ситуацій.</p> <p>Максимально оцінюються у 12 балів (6 занять × 2 бали/заняття).</p> <p>Кожен здобувач/ка повинен/на виконати комплексне індивідуальне розрахункове завдання з презентацією результатів дослідження, яку необхідно захистити на практичних заняттях.</p> <p>Максимально оцінюється в 36 балів (1 презентація × 36 балів).</p>
Лекційні заняття	<p>I частина контрольної роботи максимально оцінюються у 22 бали.</p> <p>II частина контрольної роботи максимально оцінюються у 30 балів</p>

6.3 Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *практичного заняття*:

Кожне практичне завдання оцінюється за рахунок вирішення ситуаційних завдань з використанням сучасного інформаційного та програмного забезпечення.

Максимальна кількість набраних балів за вирішення ситуаційних завдань – 2 бали.

Виконання практичних ситуаційних завдань – 2 бали.

6.3.2. Критерії оцінювання виконання *самостійного завдання*:

Максимально оцінюється в 36 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів з виконання комплексного індивідуального розрахункового завдання відбувається через захист презентацій на практичних заняттях, де:

30 -36 балів – студент/ка демонструє повне розуміння теми дослідження. Всі аналітичні розрахунки виконано правильно з відповідними поясненнями й оцінкою результатів визначення вартості підприємства.

Студент/ка може точно відповісти на всі запитання одногрупників щодо даної теми; ділиться думками з іншими учасниками групи; говорить чітко впродовж 95-100% всього часу, використовує закінчення речення і не використовує слова помилково; застосовує відповідну лексику для аудиторії, розширює словниковий запас аудиторії, використовує нові слова для більшості слухачів; уважно слухає одногрупників, детально відповідає на всі питання форми оцінювання і завжди дає оцінки на основі презентації, а не інших факторів;

24 - 29 бали – студент/ка демонструє розуміння теми дослідження, але є незначні арифметичні помилки в аналітичних розрахунках, або у відповідних поясненнях й оцінках результатів визначення вартості підприємства.

Студент/ка відповідає на більшість запитань одногрупників щодо даної теми; говорить зрозуміло впродовж 80-90% всього часу, використовує закінчення речення і не використовує слова помилково; застосовує відповідну лексику для аудиторії, розширює словниковий запас аудиторії; слухає одногрупників, відповідає майже всі питання форми оцінювання та інколи дає оцінки на основі презентації, а не інших факторів;

14 – 23 балів - студент/ка демонструє розуміння теми, але є деякі методичні помилки в аналітичних розрахунках, або у відповідних поясненнях й оцінках результатів визначення вартості підприємства.

Студент/ка відповідає на деякі запитання однокласників щодо даної теми; говорить зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує деякі терміни, використовує слова помилково; слухає однокласників, інколи ставить уточнюючі питання;

3 - 13 балів – студент/ка не демонструє розуміння теми дослідження. Допущено грубі методичні помилки в аналітичних розрахунках.

Студент/ка не відповідає на деякі запитання однокласників щодо даної теми; говорить зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує деякі терміни, використовує слова помилково; слухає однокласників, уточнюючі питання не ставить;

0 -2 бали - студент/ка демонструє нерозуміння теми. Відсутні аналітичні розрахунки.

Не відповідає на жодні запитання однокласників щодо даної теми; говорить не зрозуміло, використовує закінчення речення, але невірно трактує терміни, використовує слова помилково; слухає однокласників, уточнюючі питання не ставить.

6.3.3. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

I частина контрольної роботи максимально оцінюється у 22 бали;

II частина контрольної роботи максимально оцінюється у 30 балів.

Контрольна робота містить:

I частина контрольної роботи - визначення вартості бізнесу за витратним підходом;

II частина контрольної роботи - визначення вартості бізнесу за дохідним підходом;

За контрольну роботу:

50-52 бали – результат обчислень правильний, аналітичні розрахунки фінансових показників виконано вірно, у логічній послідовності відповідно до чинних методик; розрахунки супроводжуються необхідними поясненнями; зроблено власний обґрунтований висновок за результатами розрахунків; відсутність помилок в граматиці та/або орфографії;

40-49 балів – аналітичні розрахунки фінансових показників виконано в цілому вірно у логічній послідовності відповідно до чинних методик, але мають місце незначні арифметичні помилки; розрахунки супроводжуються достатніми поясненнями; зроблено власний обґрунтований висновок за результатами розрахунків; відсутність помилок в граматиці та/або орфографії;

30-39 балів – аналітичні розрахунки фінансових показників виконано з методичними помилками та порушеннями логічної послідовності виконання; розрахунки не супроводжуються достатніми поясненнями; висновок за результатами розрахунків не достатньо обґрунтований; є помилки в граматиці та/або орфографії;

10-29 бали - аналітичні розрахунки фінансових показників виконано з грубими методичними і арифметичними помилками, порушеннями логічної послідовності виконання; відсутні пояснення до розрахунків; відсутній висновок за результатами розрахунків, є суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

1-10 балів – аналітичні розрахунки фінансових показників відсутні

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на день (щодня) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Оцінка бізнеса і підприємства».

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті

та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Здобувачу вищої освіти, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших здобувачів вищої освіти, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Практичні заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації, це саме стосується і колоквиумів. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які регулярно відвідували лекції та практичні заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та приймають участь у конференціях, конкурсах тощо, можуть отримати додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, що розміщено на сайті кафедри маркетингу: <https://eaf.nmu.org.ua> та у Microsoft Forms Office 365, які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Оцінка бізнеса і підприємства».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- метод евристичних питань;
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на практичних заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- метод сценаріїв;

- метод мозкового штурму;
  - метод евристичних питань;
  - метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
  - робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
  - інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
  - дослідницький метод;
  - пошуковий метод.
- Самостійна робота супроводжується опитуванням та підготовкою презентацій.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2001. – № 47. – 251 с.
2. Національний стандарт №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»: [ел. ресурс]. – (Постанова КМУ № 1440 від 10.09.2003 р.). – Режим доступу: <http://ueg.net.ua/page-7.html>
3. Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна» [ел. ресурс] (Постанова КМУ № 1442 від 28.10.2004 р.). – Режим доступу: <http://ueg.net.ua/page-7.html>.
4. Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів» [ел. ресурс]. (Постанова КМУ № 1655 від 29.11.2006 р.). – Режим доступу: <http://ueg.net.ua/page-7.html>.
5. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: [ел. ресурс]. (Постанова КМУ № 1185 від 03.10.2007 р.). – Режим доступу: <http://ueg.net.ua/page-7.html>.
6. Rappaport A. Creating Shareholder Value: The New Standard for Business Performance. – New York: Free Press, 1986
7. МСО № 1 «Ринкова вартість, як база оцінки» [ел. ресурс] // Міжнародний комітет зі стандартів оцінки 24.03.1994 р. – Режим доступу: www.valuebasedmanagement.net/organizations_ivsc.html.
8. МСО № 2 «Бази оцінки, що відрізняються від ринкової вартості» [ел. ресурс] // Міжнародний комітет зі стандартів оцінки 24.03.1994 р. – Режим доступу: http://www.valuebasedmanagement.net/organizations_ivsc.html.
9. МСО № 3 «Оцінка в цілях фінансової звітності та суміжної документації» [ел. ресурс] // Міжнародний комітет зі стандартів оцінки 24.03.1994р.–Режим доступу: http://www.valuebasedmanagement.net/organizations_ivsc.html.

10. МСО № 4 «Оцінка позичкового забезпечення, залугу та забезпечення боргових зобов'язань»[ел. ресурс] // Міжнародний комітет зі стандартів оцінки 24.03.1994 р. – Режим доступу: http://www.valuebasedmanagement.net/organizations_ivsc.html.

11. Корягін М.В. Оцінювання вартості підприємства в системі бухгалтерського обліку : Монографія / М.В. Корягін. — Львів: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2012. — 62 с.

12. Костирко Р. О., Тертична Н. В., Шевчук В. О. Комплексна оцінка вартості підприємства: монографія / за заг. ред. докт. екон. наук, академіка НАН України М. Г. Чумаченка. 2-ге вид. перероб. і доп. Харків: Фактор, 2008. 278 с.

13. Момот Т. В. Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології / Т. В. Момот. – Харків : Фактор, 2007. – 224 с.

14. Оцінка бізнесу та нерухомості: навч. посіб. / за заг. ред. проф. В. Р. Кучеренко; уклад.: Я. П. Квач, Н. В. Сментина, В. О. Улибіна, А. В. Андрейченко. 2-ге видання. Одеса: Асторовпринт, 2013. 235 с.

Додаткова література:

1. Штефан Н. М. Удосконалення методів оцінки вартості промислових підприємств. Економічний вісник, 2021. №3. С.182-190. URL: <https://ev.nmu.org.ua/docs/2021/EV20213.pdf> DOI:10.33271/ebdut/75.18

2. Shtefan N. Determining the companies value: modern approaches.- Екон. простір: Збірник наук. праць, -Дніпропетровськ, ПДАБА№115, - 2016.-С.151-162.